

לאהבה

להנימא ברמיזא

רמזים, ציצים ופרחים, המעטרים את הלימוד השבועי

"תנו רבנן: שותה כפלים (כמו זוגות, רשב"ם), דמו בראשו. אמר רב יהודה: אימתי, בזמן שלא ראה פני השוק (בין מס לכוס), אבל ראה פני השוק – הרשות בידו".

על פי דברי גמ' אלו ביאר כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע את ענין פתיחת הדלת לבלי הסדר לפני אמירת "שפוך חמתך", כדי שיוכלו המסובים לראות את פני השוק' בין הכוסות, וכך ייחשב הדבר להפסק בין הכוסות ושוב לא ייחשבו כ'זוגות', ולא יהא בזה חשש סכנה. ולכן פותחים את הדלת דייקא לפני מזיגת הכוס הרביעית. והטעם מרן ז"ע, שעל פי זה מתורצת שפיר קושיית הגמ' בתחילת סוגיין (קט ע"ב): "היכי מתקני רבנן מידי דאתי בה לידי סכנה, והתניא לא יאכל אדם תר"י ולא ישתה תר"י..."

"אדם חשוב שאני" (- שצריך להקפיד יותר על 'זוגות'. וברשב"ם מבאר טעם הדבר: "דמסרי שדים נפשיהו לאזוקי")... כללא דמילתא, כל דקפדי - קפדי בהדיה, ודלא קפדי - לא קפדי בהדיה. ומיהו, דף קי ע"א - ע"ב למיחש מביע".

בענין ההקפדה על "זוגות", נביא מה שכתב המשב"ק הרה"ח ר' יצחק לנדאו שליט"א (בספרו 'בקודש פנימה' ח"א) על הנהגותיו בקודש של כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע בענין זה: "לרוב חסידותו, היו לו למרן יגיוני קדושה נדירים עליהם הקפיד ושומר מכל משמר, אחד מאלו היה ענין ההקפדה על 'זוגות'. מרן בקדושתו, היה מאלה שהקפידו על ענין זה, וחשש מאוד לכך. יתכן והדבר נבע מחמת המובא בגמ' שם, כי על אדם חשוב להיזהר בכך ביותר. 'הקפדה זו נהגה תדיר בכל מעשיו ותנועותיו של מרן, למגדול ועד קטן. מרן לא שתה שני כוסות, לא אכל בשני סוגי כפות, ולא השתמש בשני סוגי סכינים בסעודה אחת, וכן בכל פרט ופרט, כגון: בענין אכילת ה'קוגל' בשבת קודש בצפרא דשבתא, נהג מרן לאכול שני מאכלי 'קוגל' - 'לאקשן קוגל' ו'קולטיש קוגל', וב'שבת מברכים' או בכל שב"ק שניתוסף לו ייחוס מסויים, נהגו להוסיף אל השולחן הטהור 'לאקשן קוגל' נוסף. ואמנם מרן טעם מעט מזעיר מכל מאכלי ה'קוגל' שהוגשו על השולחן לכבוד השבת ולכבוד הזמן, אך מחשש זוגות הקפיד להוריד קמעא מכל סוגי ה'קוגל', הכניס הכל אל תוך הצלחת הראשונה שהונחה לפניו וכך טעם מהם, וכל זה בכדי שלא יבוא לאכול את ה'קוגל' בשתי צלחות, ויגיע חלילה לידי חשש זוגות. כך חזרו הנהגות אלו על עצמן על כל צעד ושעל, ולא היה שייך שמרן יטעה או ישכח ויגיע חלילה לידי זוגות".

נוסף עובדא מעניינא דיומא, הקשורה להקפדת הצדיקים בענין 'זוגות': באחת השנים בהתקרב חג השבועות, נחלה הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן ז"ע על מעי, ונאסר עליו לאכול מיני בצק. כיון שכך, התחבט איך לנהוג בענין אכילת ה'קרעפליך' שמנהג ישראל לאכלם בשבועות. שלח אפוא שליח אל הרה"ק מרוז'ין ז"ע לשאלו בשמו לאמור: 'מקובלני מאי זצ"ל, שמי שאינו אוכל 'קרעפליך' בחג השבועות - סימן הוא שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני. וכעת שאני חולה מעיים, הרי אם אוכל רק קרעפיל אחד - זהו מעט מדי. אם אוכל שניים - הרי זה 'זוגות'. ואילו אם אוכל שלוש - זה כבר יותר מדי, ועלול להוות עבורי סכנה. על כן שאלתי מה עלי לעשות'. כשהוצגה השאלה בפני הרה"ק מרוז'ין, נענה ואמר: 'אמור להרה"ק מפרימישלאן שיצוה להכין קרעפיל אחד גדול כשלושה, ויאכל את חציו. כך יפתור את הכל - זה לא יהיה קטן מדי, לא יהיה הרבה מדי, וגם לא יכנס בחשש 'זוגות'...'". (פניני המועדים)

להידודא על הלימוד השבועי

ייחודיותו של מספר "מאה ואחד"

בסוגיין למדנו בארוכה על ההקפדה בענין 'זוגות'. ובתוך הדברים נזכרת הגמ' (קי ע"א) עצה מסויימת למי ששכח ויצא לשוק אחרי שתיית זוגות, שעל ידה יוכל לבטל את כוח המזיקים. ואומרת הגמ', שתוך כדי כך עליו לומר כלפי המזיקים: "אתון ואנא הא תלתא". ואם הוא שומע את קול המזיק כשהוא עונה ואומר: "אתון ואנא הא ארבעה", אזי "נימא ליה: אתון ואנא הא חמשה. ואי שמיע ליה (למזיק) דאמר: אתון ואנא הא שיתא, נימא ליה: אתון ואנא הא שבעה". בהקשר לכך מספרת הגמ', שפעם אחת "הוה עובדא עד מאה וחד", היינו: "שהיה שד מונה זוגות והוא היה מוסיף אחת שלא לעמוד בזוגות" (- לרשב"ם), והסוף היה ש"פקע שידא" מרוב צער.

ויש לעיין, מה כוח מיוחד יש במספר של 'מאה ואחד', שדווקא במספר זה נפסק כוחו של המזיק עד שפקע כליל מרוב צער.

בספר "בניה" להגה"ק בעל 'בן איש חי' זצוק"ל (בסוגיין) מבאר: "מה שאמר 'הוה עובדא עד מאה וחד ופקע שידא', נראה לי בס"ד הטעם שפקע בק"א, מפני שמספר ק"א הוא מיכאל, שהוא שר החסד. והקליפות אין להם ניקה מצד החסד אלא רק מצד הגבורה". ובספה"ק "ישמח משה" (פרשת קב) כתב לבאר בזאת בזה"ל: "הנה, ידוע, דתוקף כוחות הטומאה במאה, כמבואר בפרק ערבי פסחים (דף קי ע"א): 'עד מאה וחד ופקע שידא'. וזה הטעם הוא שאמרו רז"ל (חגיגה ט ע"ב): 'אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, כמבואר בספרים דכל תוקף הטומאה הוא ס"מ (בגיטריא ק) כנ"ל, ואינך אותיות הנשארים (היינו: אותיות אל' מסמאל) הוא הקדושה המחיה אותו".

ועל פי זה מבאר ה"ישמח משה" את ענין אמירת מאה ברכות בכל יום: "והנה, בכל יום נעשה אדם כבירה חדשה, וכשם שהקדושה שבו מתחדשת - כך ההיפך. על כן, כנגדו מאה ברכות לברך באמת ובלב שלם לקרב בהן אל השי"ת, ובכל ברכה מסיר כח אחד מס"מ, ובזה שייברך מאה ברכות - יסתלק מעליו כוחות הטומאה ומסך המבדיל, אז קל מאד יראת ה'". והנה, בספר "עין אליהו" על 'עין יעקב' בסוגיין כתב דבר מעניין ביותר על הכוח המיוחד של מספר מאה ואחד, ועל פי זה מבאר גם הוא את ענין פקיעת המזיק במאה ואחד, וכן את ענין החזרה על הלימוד במס' זה.

וזה לשונו: "מה שאמר 'עד מאה וחד' יבואר במה שאמרו (חגיגה ט ע"ב) 'אינו דומה מי ששנה פרקו מאה פעמים להשונה פרקו מאה פעמים ואחד'. ושמעתי מאת דודי הרב הג' מו"ה אברהם שיק, דהנה, במאנאנטע (מנגט), כשישפשף המאגינעט על הברזל מאה פעמים ואחד, אז יהיה הטבע של הברזל כמו המאגינעט. אבל אם יפחות אפילו פעם אחת, לא יהיה הטבע של המאנעט בברזל! אלמא דעל פי טבע, כשיהיה מאה פעמים ואחד - אז יתקיים הדבר. ויפה אמרו 'אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים למאה ואחד'. לכן גם כן כשאמר 'עד מאה ואחד', אם כן נחקק בלבו האחדות האמיתי, שאמר זאת מאה פעמים ואחד, ואם כן אצלו היה האמונה האמיתית שה' אחד, ולכן 'פקע שידא'. ודו"ק".

קבלת התורה מאהבה...

טייערע היימישע איד!

בהגיע היום הגדול והנשגב של "זמן מתן תורתנו", קבל על עצמך קבלה טובה כסימן 'קבלת התורה מאהבה', והצטרף למסגרת הלימוד העולמית של כלל אנ"ש - "אהבת תורה!"

בוא וראה את דברי הספה"ק "אור המאיר" לחג השבועות, המבאר כי "לכן אנו מברכין ברכות התורה לשון הווה, ולא 'נתן' - לשון עבר, מורה, היות שנותן עוד את התורה, וכל אחד מישראל לערך בחינתו והכנתו מפסח לעצרת לקבלת התורה, כמו כן מקבל הארת התורה מחדש עתה, שחוזר למציאות הראשון...". עכ"ל.

לספר

סיפור שבועי נמעלות התורה, אהבתה ושקידתה

זהרורי אורה על שגב קדושת תורתו של 'אור שבעת הימים' מרנא הבעל שם טוב הקדוש זי"ע

הקדוש – המגיד ממעזריטש, מה ששמע מפי קדשו של הבעש"ט. אך האזינו היטב לפלפול, כי עמוק עמוק הוא!". כך פתח ודרש בפניהם פלפול עמוק בסוגיית ד'פלאג נזקא' – ממונא או קנסא (במס' בבא קמא), כשהפלפול נמשך כשלוש שעות וחצי.

והעיד תלמידו של בעל ה"תניא", הרה"ג רבי פנחס רויזעס זצ"ל – שהיה בעצמו אחד מטובי הלומדים בעיר שאקלוב, כי את "חצי הפלפול הבנתי ותפשתי במוחי. והנה, ההשכלות העמוקות ששמעתי בפעם הזה, לא שמעתי מעת הייתי לאיש, ולא ראיתי גם בספרי הקדמונים, שדקות ההשכלות היה כמעט מהות רוחני, והבקיאות היה יותר הפלא ופלא, כי היה הדרוש ממוזג מש"ס בבלי וירושלמי וספרא וספרי וכו'. והחצי השני של הפלפול לא היה כלי מוחי יכול לתפוס בפנימיות, ושמעתי רק דרך מקיף. ואחר סיום הדרוש נתפלאו מאוד כל הגדולים ואמרו: 'היות דאביי ורבא קחזינן הכא'!".

בסיימו לחזור על הפלפול העמוק מני ים, הביע בעל ה"תניא" את חרדתו מחוסר הידיעה השורר בקרב הלומדים אודות גדלותו העצומה בנגלות התורה של רבינו הבעש"ט הק' – שאין בדומה לה, בהגדירו את הבעל שם טוב כ"שר התורה בנגלה ונסתר"!

(ספר 'סיפורים נוראים' להרה"ג רבי יעקב קאדאני ז"ל – מתלמידי הרה"ק רבי דובער מליובאוויטש זי"ע, ששמע כן מפי הרה"ג רבי פנחס רויזעס זצ"ל שנלווה אל רבו בעל ה"תניא" בעת הביקור במאהלוב, ומשמס הובא בספר "אור יקרות" בערכו של הבעש"ט)

בספר "הבעש"ט ובני היכלו" מסופר עוד, שבהזדמנות אחת כאשר ביקר בעל ה"תניא" בעיר בארדיטשוב שנים רבות לאחר פטירת הבעל שם טוב זי"ע, התפעלו כל לומדי העיר מגאונותו העצומה בתורה. נעמד בעל ה"תניא" והכריז קבל ועדה: "דעו, כי כל חכמתי היא כאין ובאפס מול גאונותם האדירה של מורי ורבותי – רבי דוב בער המגיד ממעזריטש זי"ע ובנו הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע, שהיו בבחינת "אורות עליונים", ושניהם הלכו בעקבות הבעש"ט, שאונותו בנגלה היתה גדולה לאין ערוך, בבחינת אדם קדמון, בסוד הידוע ליודעי ח"ן!".

"אי לאו האי יומא דקא גרים..."

כבודו לבטח היה בעל משרה נכבדת, ואני הייתי איכר פשוט. ואם כן, מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו שיהודים אנחנו, ומדוע אפוא לא אשמח בחלקי שנפל לי בנעימים?".

למשמע הדברים הנרגשים סגר ה'קול אריה' את הגמרא ושילב את ידו בידי רבי יוסף לייב, וכך רקדו יחדיו ופיזזו, בהודאה לנותן התורה שבחר בנו מכל העמים וחי עולם נטע בתוכנו.

בתוך כך החלו להכנס לבית המדרש חסידים נוספים, וכראותם את שר התורה מפזז יחד עם שר האלף, כשה'יששכר' וה'זבולון' ששים ושמיים יחדיו בשמחת התורה, הצטרפו אף הם לריקוד הנשגב... כעבור זמן מה הופיע הרה"ק מצאנז בבית המדרש, ולפליאתו הבחין בחסידים הרוקדים, כשבמרכזם עומדים ה'קול אריה' ורבי יוסף לייב. משהבחינו בתמיהת רבם מיהרו החסידים לסבר את אוזנו בפשר הריקוד, עד שנהרה של הנאה וקורת רוח השתכפו על פני קדשו...

(תולדות קול אריה' עמ' רכט)

לרגל יומא דהילולא קדישא של מרנא ורבנא "איש אלקים קדוש ישראל, רבן של כל בני הגולה, אשר אור תורתו זורח מסוף העולם ועד סופו" (לשון הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע בהסכמתו לספה"ק "דגל מחנה אפרים"), "האי אילנא רבא ותקיף ורישיה מטי עד צית שמיא, ה"ה המנוח איש אלקי המפורסם בכל קצוי ארץ וים רחוקים, בהיר הוא בשחקים, איש אשר רוח אלקים בו, נר ישראל, פטיש החזק, עמוד הימיני, מוהר"ר ישראל בעש"ט זללה"ה, אשר טבעו יצא בעולם, אשר האיר לארץ ולדרים עליה" (לשון הרה"ק רבי ישראל המגיד מקאזניץ זי"ע בהסכמתו לספה"ק "דגל מחנה אפרים"), החל בחג השבועות, נביא בזה מעט זהרורי אורה עלי שגב קדושת תורתו וגאונותו העצומה של הבעש"ט זי"ע.

*

הגה"ק רבי שניאור זלמן – "בעל התניא" מלאדי זי"ע ערך פעם ביקור בעיר מאהלוב, ונתקבל שם בכבוד גדול, כשבין היתר כונד לשאת דרשה ברבים, בה דרש "בפלפול עצום בנגלה ונסתר, ותוכחות נוראות, והיה שם עם קדוש רב מאוד וגדולי עולם".

בגמר הדרשה שמע בעל ה"תניא" את אחד מגדולי התורה שישב שם, כשהוא מתבטא בצורה שאינה הולמת כלפי גדלותו של מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע בחלק הנגלה שבתורה, כשבדבריו היתה מהולה פגיעה בכבודו.

הגיב מיד בעל ה"תניא" בחריפות, באמרו: מי שאומר כך הרי דיבורו הוא "דיבור זר יותר מאם יאמר שבים אינו נמצא שום לחלוותי מים"... הוסיף בעל ה"תניא" והעיד בפניהם מה ששמע מפי רבו הרה"ק ממעזריטש זי"ע – שהיה גדול תלמידי הבעש"ט, כי "ידוע לכל שהיה גאון אמיתי מפורסם. ובאזני שמעתי מפיו הקדוש (של המגיד ממעזריטש זי"ע), כמה פעמים, אשר קטנו של הבעש"ט עבה ממתניו בנגלה, והפליא חריפותו ובקיאותו כאחד מן התנאים. ואמר, שאופן השכלתו בלימוד נגלה היה ממש מהות השכלת אביי דוקא".

לאחר מכן הוסיף בעל ה"תניא" ואמר לגדולי הלומדים שנכחו במקום: "אם יש את נפשכם, אוכל להשמיע בפניכם פלפול עצום ששמעתי מפי מורי ורבי

לרגל זמן מתן תורתנו, שעל יום זה איתא בגמ' (פסחים סח ע"ב): "רב יוסף ביומא דעצרתא אמר, עבדי לי עגלא תלתא. אמר, אי לא האי יומא דקא גרים (ישלמתי תורה ונתרוממתי. רש"י), כמה יוסף אינא בשוקא (הרי אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף, ומה בניי לבינם)", נביא בזה סיפור מופלא המבטא את גודל חדות ליבם של אוהבי התורה ביום גדול זה.

הסיפור אירע עם הגה"צ המפורסם בעל 'קול אריה' זצ"ל, שנוהג היה לנסוע מדי שנה לחג השבועות לצאנז, להסתופף בצל קדשו של הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנז זי"ע.

באחת השנים, כאשר הגיע ה'קול אריה' לבית המדרש בבוקרו של חג השבועות והתיישב ללמוד עד זמן התפלה, נכנס לפתע הרבני הנגיד החסיד רבי יוסף לייב כהנא ז"ל מסיגעט לבית המדרש והתחיל לרקוד ולזמר בשמחה עצומה... שאל אותו ה'קול אריה': "לשמחה מה זו עושה?". השיב לו ר' יוסף לייב: "התבוננתי, שאלמלא לא נתן לנו הקב"ה את התורה, באיזה מעמד היינו היום..."